

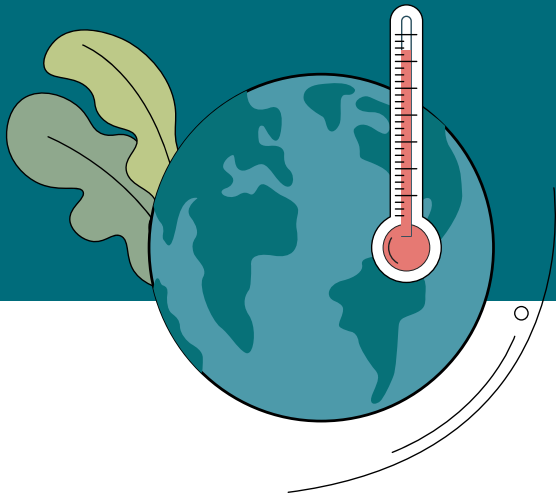
Kaasrahastanud
Euroopa Liit

DIGITAALTEHNOLOOGIA KESKKONNAMÕJU

Osaleja märkmik

SISSEJUHATUS

A.1: KUIDAS MÕÕTA KLIIMAMUUTUST?

1. Milline on kõige kasutatavam meede kliimamuutuse hindamiseks?

2. Millist valemit kasutatakse selle saamiseks?

A.2: MILLINE ON DIGISEKTORI SÜSINIKU JALAJÄLG?

1. Kui suur on digitaalse süsiniku jalajälje osakaal ülemaailmsest CO₂-heitest?

A. 0.05% - 0.1%

B. 0.5%-1%

C. 1%-2%

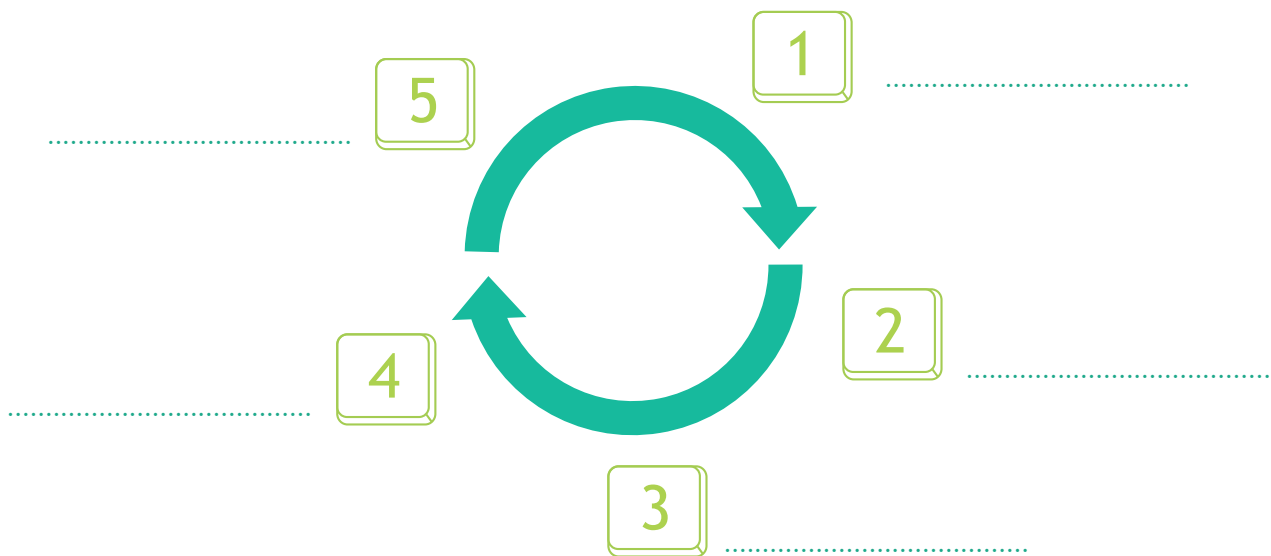
D. 2%-3%

2. Kui võrrelda digitaaltegevuse ja lennunduse CO2 heitkoguseid globaalsel tasandil, siis milline väide kirjeldab kõige paremini nende suhtelist panust?

- A. > _____
- B. < _____
- C. = _____

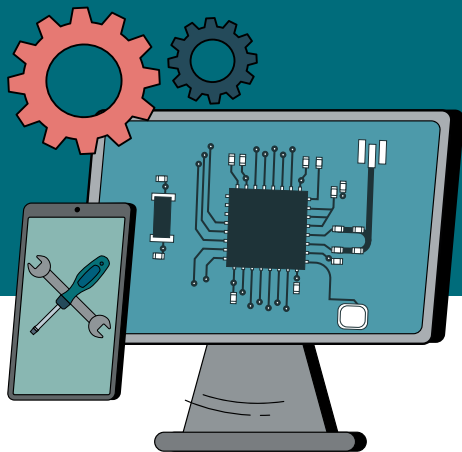
A.3: DIGISEADMETE ELUTSÜKKEL

Millised on digitaalse seadme elutsükli viis etappi?

Kui suur osa CO2 koguhulgast läheb tootmisele, kasutamisele ja ringlussevõtule (%)?

MOODUL 1

Digiseadmete tootmine

A.4: MITU DIGISEADET SA OMAD?

Digiseaded	Seadmete arv
Nutitelefon	
Tahvelarvuti	
Sülearvuti	
Arvutimonitor	
Mängukonsool ja virtuaalreaalsuse peaseade	
Teler ja voogedastusseade	
Kaasas kantavad ja kodused nutiseadmed (kõlarid, nutikell...)	
Muu (lisada juurde)	
KOKKU	

Minu digiseadmete süsiniku jalajälg

Digiseade	Seadmete tootmise süsiniku jalajälg	Seadmete arv	Kalkuleeri oma süsiniku jalajälg
Nutitelefon	39,07 kg CO ₂ e		
Tahvelarvuti	63,19 kg CO ₂ e		
Sülearvuti	156,24 kg CO ₂ e		
Arvutimonitor	417 kg CO ₂ e		
Mängukonsool ja virtuaalreaalsuse peaseade	73,75 kg CO ₂ e		
Teler ja voogedastusseade	371,69 kg CO ₂ e		
Kaasas kantavad ja kodused nutiseadmed (kõlarid, nutikell...)	10 kg CO ₂ e		
Muu (lisada juurde)			
KOKKU CO₂			

Soovitused keskkonnamõju vähendamiseks

Viis mõjutgurit, mida kaaluda enne seadme soetamist!

1

VAJADUS

2

KOHESUS

3

SARNASUS

4

PÄRITOLU

5

KASULIKKUS

MOODUL 2

Igapäevase kasutuse mõju

A.5: MIDA DIGISEADMED VÕIMALDAVAD MEIL TEHA?

A.6: SOBITA DIGITEGEVUS VASTAVA KESKMISE CO2 VÄLJAHEITEGA, MIS VASTAB LÄBITUD VAHEMAALE.

Võrrelge digikasutuse keskkonnamõju auto omaga

Seostage iga tegevus autoga võrreldava läbitud vahemaaga

A.7: HEAD DIGIHARJUMUSED

Ühenda iga digiharjumuse sobiva kategooriaga

 1. Voogedastus

 2. Sotsiaalmeedia

 3. E-kirjad

 4. Internetiotsing

- Piiran avatud internetiakende arvu, sulen internetiakna, kui mul pole seda hetkel enam vaja
- Kasutan jätkusuutlikke otsingumootoreid, nagu nt Ecosia
- Vähendan sotsiaalmeedias veedetud aega
- Väldin oma e-kirja jagamist, kui see pole vajalik
- Eelistan madalama videokvaliteediga voogedastust
- Puhastan regulaarselt oma e-kirjade postkasti
- Kui mul on vaja minna mõnele veebilehele, siis sisestan selle aadressi aadressiribale, mitte otsingumootoriribale
- Ma ei vasta ebavajalikele e-kirjadele
- Kui otsin infot märksõna abil, siis kasutan ülerval asuvat aadressiriba otsingumootoririba asemel
- Olen ajastanud oma sotsiaalmeedia kasutuse aja

- Olen oma seadmetes lülitanud välja sotsiaalmeedia teavitused
- Piiran video kasutamist veebipõhiste kõnede puhul
- Salvestan sageli kasutatavad veebilehed lemmikute hulka, et neid oleks lihtsam leida
- Eelistan Wi-Fi kasutamist mobiilsideandmete kasutamisele
- Eelistan Wi-Fi kasutamist mobiilsideandmete kasutamisele
- Ma ei lisa inimesi CC-sse (kirja koopiasse), kui selleks pole vajadust
- Kasutan rakendusi, mis aitavad piirata sotsiaalmeedia kasutamise aega
- Saadan e-kirjadega pigem lingitud faile kui suuremahulisi manuseid
- Ma ei saada ebavajalikke e-kirju
- Olen oma seadmetes eemaldanud sotsiaalmeedia rakenduste ikoonid avaekraani pealt

Soovitused keskkonnamõju vähendamiseks

VOOGEDASTUS

SOTSIAALMEEDIA

E-KIRJAD

INTERNETIOTSING

MOODUL 3

Digiseadmete eluea lõpp

A.8: E-JÄÄTMETE HALDAMINE

1. Millised on erinevad võimalused e-jäätmete kõrvaldamiseks teie kogukonnas? (nt nende äraviskamine, ringlussevõtt, annetamine)

2. Millised takistused võivad teil tekkida seoses e-jäätmete vastutustundliku kõrvaldamisega?

A9: NÄHTUSED, MIS RÕHUTAVAD DIGITAALSEADMETE KÕRVALDAMIST

Ühenda mõiste õige selgitusega

Funktsionaalne vananemine

● Strateegia, mille abil vähendatakse seadme eeldatavat kasutusaega teadlikult alates projekteerimise etapist majanduslikel põhjustel.

Psühholoogiline (või evolutsiooniline) vananemine

● Seadmed, mis on konstrueeritud nii, et neid on raske või võimatu parandada.

Planeeritud vananemine

● Kui toode ei vasta enam kasutajate vajadustele, kes soovivad soetada uue mudeli, kuna funktsionaalsus või disain on muutunud.

Parandamatus

● Toode, mis ei vasta enam uutele ootustele tehnilistel (nt ühildamatus uute seadmetega), regulatiivsetel ja/või majanduslikel põhjustel.

A.10: KUIDAS HOOLITSEDA OMA DIGITAALSE SEADME EEST, ET PIKENDADA SELLE KASUTUSIGA?

Nutitelefon

Arvuti

Tahvelarvuti

Nutikell

Mängukonsool

Teler

A.11: VIKTORIIN - TÕMBA ÕIGELE VASTUSELE RING ÜMBER

1. Ligikaudselt mitu nutitelefoni müüdi 2019. aastal kogu maailmas?

- A. 500 millioni B. 750 millioni C. 1 miljardit D. 1.5 miljardit

2. Millises digiseadme tootmisfaasis on vajalik 200 kg mineraalainete kaevandamine?

- A. Kontseptsioon C. Komponentide valmistamine
B. Kaevandamine ja kujundamine D. Tootmine

3. Kui pika vahemaa läbib nutitelefon tootmisest turustamiseni enne kui see jõuab müüki?

- A. Vastab edasi-tagasi lennureisile Brüsselist Rooma C. See on samaväärne lennukiga maailmareisi tegemisele
B. Vastab edasi-tagasi lennureisile Pariisist Moskvasse ja tagasi D. See võrdub lennukiga nelja ümbermaailmareisi tegemisega

4. Kui suure osa moodustab tootmisfaas digitaalse seadme kogu CO2 heitest?

- A. 44% B. 56% C. 68% D. 78%

5. Milline digitaalne tegevus paistab silma kui kõige energiamahukam ja keskkonnamõjusam, moodustades 80% veebiandmetest?

- A. Voogedastus C. E-kirja teel suhtlemine
B. Sotsiaalmeedia kasutamine D. Internetiotsing

6. Kui suur on ADEME andmetel iga päev kogu maailmas saadetud e-kirjade keskmine süsiniku jalajälg?

- A. 1 000 tonni CO2 C. 50 000 tonni CO2e
B. 20 000 tonni CO2 D. 9 000 tonni CO2

7. Kui suur osa 2019. aastal toodetud e-jäätmetest jõudis ülemaailmse e-jäätmete statistika partnerluse (GESP) andmetel ametliku käitlemise või taaskasutuse asutusse?

- A. 10% B. 17% C. 25% D. 33%

8. Millest eelkõige tuleneb psühholoogiline vananemine? (kaks õiget vastust)

- A. Muudatused funktsionaalsuses või disainis C. Tarbijate arusaam ja soov
B. Füüsiline kulumine D. Turundusstrateegiad

9. Millised on mõned hooldusnõuanded, mida soovitatakse digiseadmete eluea pikendamiseks?

- A. Regulaarne ventilatsiooniavade puhastamine ja mittevajalike andmete kustutamine C. Mistahes tüüpi puhastuslahuse kasutamine ekraanidel
B. Seadmete jätmine otsese päikesevalguse kätte parema jõudluse saavutamiseks D. Seadmete aeg-ajalt ülekuumenemise lubamine optimaalse toimimise tagamiseks

Soovitused keskkonnamõju vähendamiseks

MOODUL 4

Digitehnoloogia tulevik - Algatused ja meetmed

A.12: TÄIDA TABEL JA ANNA ISIKLIK HINNANG 1ST 4NI (1= ÜLDSE MITTE, 4= VÄGA SAGELI), ET HINNATA, KAS RAKENDAD VÕI KAVATSED RAKENDADA SELLIST MEEDET.

Kas sa...	1	2	3	4
Hoiad oma digiseadmeid võimalikult kaua kasutuses nende eest hoolitsedes?				
Pigem lased oma telefoni või arvuti parandada, kui ostad uue?				
Kaalud taastatud seadme ostmist?				
Leiad kasutamata seadmele teise elu (müües, taaskasutades, annetades jne)?				
Väldid ebavajalikke lisaekraanide kasutamise?				
Ei jäta seadmeid unerežiimile?				
Kasutad võimalikult vähe andmeid oma seadmetes?				
Regulaarselt puhastad oma seadmeid?				
Kasutad digitehnoloogiat, et vähendada kodust tööle/kooli sõitmist?				
Hoolitsed oma seadmete aku kestvuse eest?				

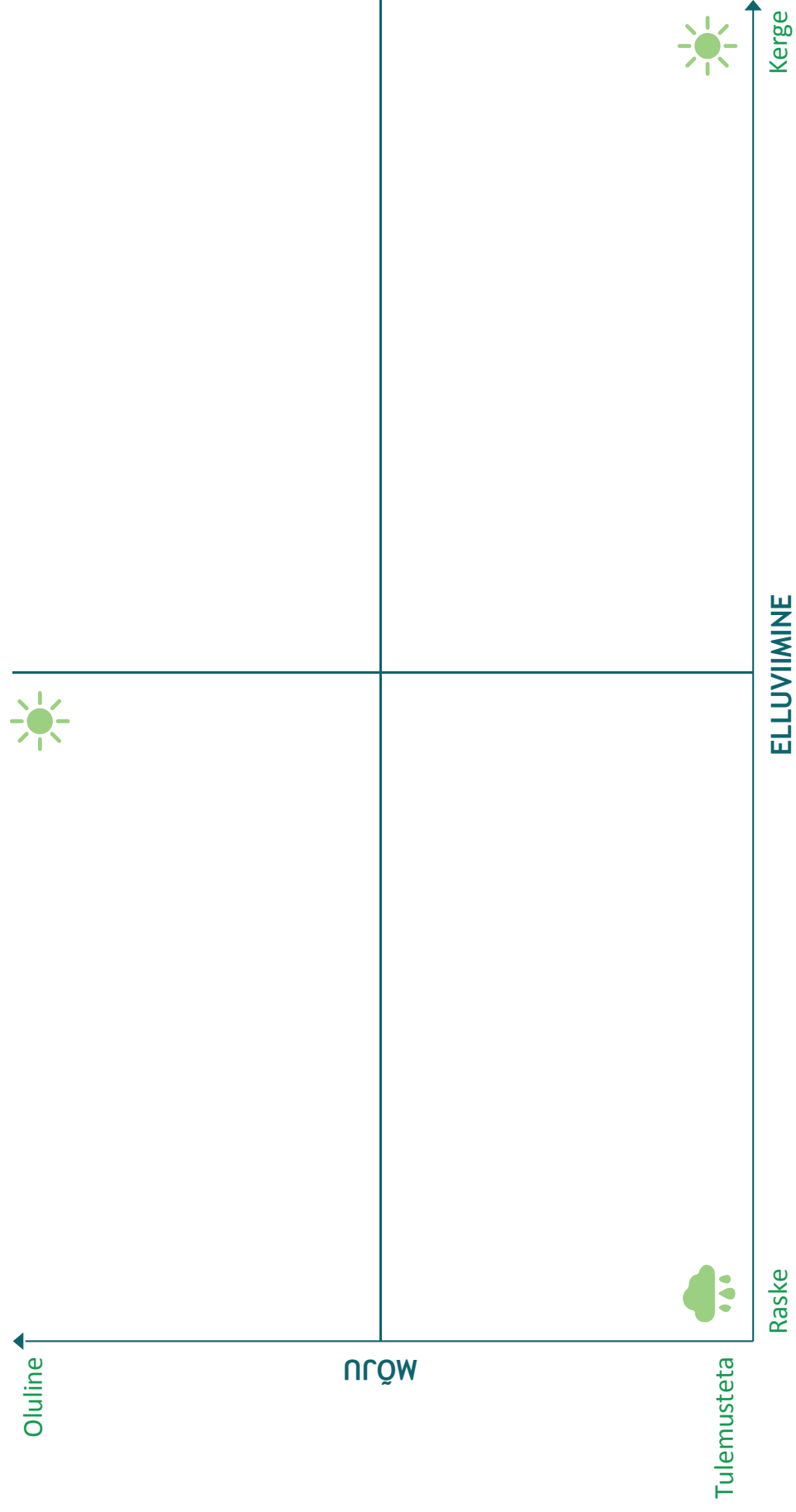
Kas sa kavatsed...	1	2	3	4
Hoida oma digiseadmeid võimalikult kaua kasutuses nende eest hoolitsedes?				
Pigem lasta oma telefoni või arvuti parandada, kui osta uue?				
Kaaluda taastatud seadme ostmist?				
Leida kasutamata seadmele teise elu (müües, taaskasutades, annetades jne)?				
Vältida ebavajalikke lisaekraanide kasutamise?				
Mitte jätma seadmeid unerežiimile?				
Kasutada võimalikult vähe andmeid oma seadmetes?				
Regulaarselt puhastada oma seadmeid?				
Kasutada digitehnoloogiat, et vähendada kodust tööle/kooli sõitmist?				
Hoolitseda oma seadmete aku kestvuse eest?				

A.13: PANGE IGA TEGEVUS TABELISSE VASTAVALT SELLELE, KUI LIHTNE ON SELLE RAKENDAMINE JA KUI OLULINE ON TEIE ARVATES SELLINE TEGEVUS DIGITEHNOLOOGIA KESKKONNAMÕJU VÄHENDAMISEKS.

1 Piiran omatavate digiseadmete arvu	2 Parandan digiseadmete pikaealisust ja remonditavust (alates projekteerimisest kuni kasutusaja lõpuni)	3 Reguleerin digitaal tehnoloogia tootmist, kasutamist ja kõrvaldamist
4 Võtan vastu digitaalselt mõõduka eluviisi	5 Kaitsen ja hooldan digiseadmeid	6 Tõstan oma suhtlusringkonnas teadlikkust digitaal tehnoloogia keskkonnamõjust
7 Vähendan digitaalsete seadmete kasutamist	8 Jagan digitaal seid seadmeid (nt: hoones ühine internetiboks)	9 Toetan tarkvara jätkusuutlikkust
10 Pikendan digitaal seadme garantii kehtivusaega	11 Osalen kollektiivsetes tegevustes (heategevus, digitaal ne koristuspäev, algatused jne)	12 Vähendan kasutatavate ekraanide arvu ja nende suurust
13 Kavandan jätkusuutlikke digitaal seid infrastruktuure ja seadmeid	14 Arendan innovatiivseid digitehno loogiaid	15 Süsteemaatiliselt taaskasutan või annetan seadmeid
16 Parandan digitaal seid seadmeid		17 Ostan kasutatud seadmeid

A.13: ROHELISE DIGITAALSE ÜLEMINENEKU TEGEVUSKAVA

Soovitused oma keskkonnamõju vähendamiseks

Tootmine

Kasutamine

Kõrvaldamine

MÄRKMED

Handwriting practice lines consisting of 20 horizontal dotted lines.

MÄRKMED

Handwriting practice lines consisting of 25 horizontal dotted lines.

ADICE

42, rue Charles Quint
59100 Roubaix
Prantsusmaa
T. (+33) 03 20 11 22 68
adice@adice.asso.fr

JMK

Riia 13-23,
51010, Tartu
Eesti
jmk@jmk.ee

CESIE

Via Roma, 94,
90133, Parlermo
Itaalia
info@cesie.org

REDIAL

8 New Cabra Road,
D07 T1W2, Dublin
Iirimaa
info@redialpartnership.org

Kaasrahasanud Euroopa Liit

Rahastatud Euroopa Liidu poolt. Avaldatud seisukohad ja arvamused on ainult autori(te) omad ega pruugi kajastada Euroopa Liidu või Euroopa Hariduse ja Kultuuri Rakendusameti (EACEA) seisukohti ja arvamusi. Euroopa Liit ega EACEA nende eest ei vastuta.

